

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 29 ja 50 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 29 ja 50 §:n muuttamisesta (HE 229/2022 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Marjaana Larpa, opetus- ja kulttuuriministeriö
- erityisasiantuntija Leena Matilainen, Opetushallitus
- puheenjohtaja Tiina Meriläinen, Ameo — Ammatillisten erityisoppilaitosten verkosto
- asiantuntija Saku Lehtinen, Ammattiosaamisen kehittämissyhistys AMKE ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- Suomen Kuntaliitto
- Sivistystyönantajat ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia.

Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin selvyiden vuoksi nimenomainen maininta siitä, että perusopetuksen järjestäjät eivät voi järjestää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta vaikeimmin kehitysvammaisille oppilaille eivätkä saada siitä lisärahoitusta. Lisäksi perusopetuksen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen rahoitusta ja sen liitännäisrahoitusta varten opiskelijamäärä tulisi tarkistaa varainhoitovuotta edeltävän vuoden syyskuun 20 päivän ja varainhoitovuoden syyskuun 20 päivän keskimääräisen opiskelijamäärän mukaiseksi varainhoitovuoden loppuun mennessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 30.12.2022.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksen tarkoituksena on muuttaa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia (jälj. rahoituslaki) siten, että siinä olevaa perusopetuksen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen eli niin sanotun TUVA-koulutuksen rahoitusta koskevaa säännöstä (29 §:n 2 momentti) täsmennetään vastaamaan asiasta annettua toimintalainsäädäntöä. Esityksessä ehdotetaan myös, että rahoituslain 50 §:ään lisätään säännös perusopetuksen TUVA-koulutuksen rahoituksen tarkistusmenettelystä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Yksikköhintaa koskeva muutosesitys

TUVA-koulutusta voivat järjestää vaikeimmin kehitysvammaisille eli vaativan erityisen tuen oppilaille vain ne ammatillisen koulutuksen järjestäjät, joilla on ammatillisesta koulutuksesta annettun lain (531/2017) 27 §:n 2 momentin mukainen järjestämislupa. Rajauksen tarkoituksena on varmistaa, että opetuksen järjestäjillä on edellytykset järjestää sellaista TUVA-koulutusta, joka toimii väylänä vaativana erityisenä tukena järjestettävään tutkintokoulutukseen.

Edellä selostetusta toimintaa koskevasta sääntelystä poiketen rahoituslain 29 §:n 2 momentin sanamuoto on voitu ymmärtää niin, että myös perusopetuksen järjestäjä voisi järjestää TUVA-koulutusta vaikeimmin kehitysvammaisille oppilaille ja saada siitä lisärahoitusta. Lisäksi ilmaisu on ollut epäselvä sen osalta, milloin oppilaan on tullut olla pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä.

Ehdotetulla muutoksella selkeytetään sääntelyä siten, että siitä ilmenee selkeästi se, että perusopetuksen järjestäjät eivät voi järjestää TUVA-koulutusta vaikeimmin kehitysvammaisille oppilaille eivätkä saada siitä lisärahoitusta. Valiokunta pitää säännösehdotusta perusteltuna.

Rahoituksen tarkistamista koskeva muutosesitys

Hallituksen esityksen 50 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan perusopetuksen järjestäjien järjestämän TUVA-koulutuksen ja siihen liittyvien lisärahoituskohteiden, esimerkiksi sisäoppilaitoslisän, rahoituksen tarkistaminen toteutetaan jatkossa varainhoitovuoden loppuun mennessä säännöksestä tarkemmin ilmenevällä tavalla. Nykyisin toimintansa aloittavien perusopetuksen TUVA-koulutuksen järjestäjien rahoitus on laskettu toiminnan aloittamista koskevan säännöksen, rahoituslain 48 a §:n 2 momentin, mukaan.

Valiokunta hallituksen esitykseen yhtyen katsoo, että rahoituslain 50 §:n muuttaminen esitetyllä tavalla antaa nykyistä paremman keinon reagoida nopeammin ja täsmällisemmin muuttuviin opiskelijamääriin.

Valiokunnan mietintö SiVM 15/2022 vp

Muita huomioita

TUVA-koulutuksen rahoitusmalli on riippuvainen siitä, minkä koulutusmuodon järjestämisluvan — perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen — perusteella koulutuksen järjestäjä toimii. Nykyinen järjestämislupien siirtymäaika on voimassa vuoden 2025 elokuuhun saakka. Valiokunta asiantuntijakuulemiseen viitaten toteaa, että TUVA-koulutuksen rahoitusmallin toimivuutta ja yhtenäistämisen tarvetta on tärkeä arvioida ja sen perusteella ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin rahoitusmallin muuttamiseksi.

Asiantuntijalausunnossa on tuotu esille, että oppivelvollisuuden laajentaminen on lisännyt merkittävästi tarvetta vaativan erityisen tuen opiskelijoiden aloituspaikoille. On tärkeää, että uudistuksen kustannukset korvataan koulutuksen järjestäjille hallitusohjelman mukaisesti. Kustannusten kattamiseen tulee varata riittävä rahoitus siten, ettei se johda koulutuksen valtionrahoituksen uudelleenallokointiin muusta rahoituksesta leikkaamalla.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sivistysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 229/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 9.11.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Emma Kari vihr
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Ville Valkonen kok
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen